EUROOPA LIIDU KOHTU LAHENDITE LÜHIÜLEVAADE[1] 19.10.2026 – 23.10.2026

22. oktoober 2026
Euroopa Kohtu otsused kohtuasjades C-660/24 ja C-681/24
Euroopa Komisjon vs. Ungari ja *Euroopa Komisjon vs. Tšehhi Vabariik* (õigus kaitsjale kriminaalmenetluses)

Euroopa Liidu direktiiv, mis käsitleb õigust kasutada advokaadi abi kriminaalmenetluses, näeb ette, et kahtlustataval või süüdistataval peab olema võimalus kasutada advokaadi abi selliselt, et tema kaitseõigused oleksid tegelikult ja tõhusalt tagatud.

Euroopa Komisjoni hinnangul ei vastanud sellele nõudele:

- Ungari õigus, mis lubab ülekuulamist ilma advokaadita, kui advokaat ei ole ilmunud kahe tunni jooksul pärast kinnipidamisest teavitamist;
- Tšehhi õigus, mis lubab ülekuulamist ilma advokaadita, kui advokaat ei ilmu 48 tunni jooksul pärast kinnipidamist või kui advokaadiga ei ole õnnestunud ühendust saada.

Euroopa Kohus nõustus täielikult Euroopa Komisjoniga ja leidis, et:

- õigus advokaadile hõlmab mitte ainult võimalust advokaadiga konsulteerida, vaid ka õigust sellele, et advokaat oleks ülekuulamisel kohal ja saaks aktiivselt menetluses osaleda;
- üldjuhul tähendab see advokaadi füüsilist kohalolekut ülekuulamisel;
- direktiiv näeb ette ammendava loetelu olukordadest, kus advokaadi kohalolekust võib ajutiselt kõrvale kalduda;
- Ungari ja Tšehhi õigusaktides sätestatud tähtajad ei kuulu nende lubatud erandite hulka.

Kohus märkis, et seetõttu ei tohi liikmesriigid kehtestada üldreeglit, mille kohaselt võib kahtlustatavat pärast teatud aja möödumist advokaadita üle kuulata.

Euroopa Kohus tuvastas ka eraldi rikkumise Ungari suhtes. Kuigi Ungari õiguse kohaselt on õigus advokaadile võõrandamatu, võivad kahtlustatavad praktikas otsustada seda õigust mitte kasutada. Sellist olukorda tuleb käsitada advokaadi abist loobumisena. Direktiiv sätestab täpsed nõuded selle kohta:

- kuidas loobumine peab toimuma;
- millist teavet tuleb isikule eelnevalt anda;
- kuidas tuleb tagada, et loobumine oleks teadlik ja vabatahtlik.

Ungari ei olnud neid nõudeid oma õigusesse nõuetekohaselt üle võtnud.

Pressiteade (inglise keeles)
Otsused: C-660/24 ja C-681/24

[1] Lühiülevaates kajastatud lahendite kokkuvõtted põhinevad Euroopa Kohtu kodulehel avaldatud pressiteadetel. Vt ka https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7052/et/